

Sygn. akt VU 174/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 8 stycznia 2016r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonej W. M. prawo do emerytury od dnia 17 grudnia 2015 roku;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz ubezpieczonej W. M. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VU 174/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 stycznia 2016 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawczyni W. M. prawa do emerytury, z uwagi na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni W. M. odwołała się w dniu 9 lutego 2016 roku, wnosząc o uchylenie zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, iż zgodnie z art. 32 ust 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Organ rentowy wskazał także, że nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach, bowiem pracownik w tym okresie jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy.

W piśmie procesowym z dnia 7 grudnia 2016 roku, pełnomocnik wnioskodawczyni poparł wcześniejsze stanowisko w niniejszej sprawie i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji organu rentowego w całości, poprzez przyznanie W. M. prawa do emerytury oraz zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. M., urodzona w dniu (...), złożyła w dniu 17 grudnia 2015 roku wniosek o przyznanie emerytury. Wnioskodawczyni jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, ale wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa (dowód: wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych).

Na dzień 1 stycznia 1999 roku skarżąca udowodniła staż pracy wynoszący 20 lat, w tym 4 lata, 4 miesiące i 20 dni okresów nieskładkowych, 14 lat, 6 miesięcy i 7 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 1 miesiąc i 3 dni okresów uzupełniających. Do pracy w szczególnych warunkach zaliczono skarżącą okres od 9 maja 1983 roku do 6 sierpnia 1995 roku oraz od 4 listopada 1996 roku do 31 grudnia 1998 roku w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w P. na stanowisku technika elektroradiologii (dowód: decyzja ZUS z dnia 8 stycznia 2016 roku k. 24 akt emerytalnych, odpowiedź na odwołanie k. 4 akt sprawy).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. nie zaliczył wnioskodawczyni do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu od 6 sierpnia 1995 roku do 4 listopada 1996 roku w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w P. na stanowisku technika elektroradiologii (okoliczność bezsporna).

Skarżąca w powyższym zakładzie pracowała od 9 maja 1983 roku na stanowisku technika elektroradiologii. W dniu 2 sierpnia 1995 roku złożyła zaświadczenie lekarskie rozpoznanej u niej ciąży. W związku ze złożonym zaświadczeniem od dnia 7 sierpnia 1995 roku została przesunięta na stanowisko rejestratorki bez kontaktu z promieniami jonizującymi. W dniu 1 marca 1996 roku skarżąca urodziła dziecko (dowód: umowa o pracę z dnia 9 maja 1983 roku k. 13, zaświadczenie lekarskie k. 95, pismo z dnia 8 sierpnia 1995 roku k. 96, zaświadczenie k. 106 w aktach osobowych wnioskodawczyni).

Od dnia 29 września 1995 roku do dnia 29 lutego 1996 roku odwołująca pobierała zasiłek chorobowy, a **od dnia 1 marca 1996 roku do 4 lipca 1996 roku** zasiłek macierzyński

(dowód: zaświadczenie z dnia 13 grudnia 2011 roku k. 8 akt kapitału początkowego zeznania wnioskodawczyni W. M. – protokół rozprawy z dnia 12 grudnia 2016 roku od minuty 5:15 do minuty 5:28).

W dniu 12 czerwca 1996 roku skarżąca złożyła podanie o udzielenie urlopu wychowawczego z tytułu opieki nad dzieckiem do 4 lat w okresie od 30 sierpnia 1986 roku do dnia 28 lutego 1997 roku. Pracodawca wyraził zgodę na przebywanie skarżącej na urlopie wychowawczym (dowód: podanie z dnia 12 czerwca 1996 roku k. 90, pismo z dnia 19 czerwca 1996 roku k. 91 w aktach osobowych wnioskodawczyni). W dniu 18 października 1996 roku W. M. złożyła podanie o skrócenie urlopu wychowawczego do dnia 3 listopada 1996 roku.

Pismem z dnia 4 listopada 1996 roku pracodawca wyraził zgodę na skrócenie urlopu wychowawczego i przystąpienie do pracy z dniem 4 listopada 1996 roku (dowód: podanie z dnia 28 października 1996 roku k. 93, pismo z dnia 4 listopada 1996 roku k. 94 w aktach osobowych wnioskodawczyni).

W okresie zatrudnienia w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w P. od 9 maja 1983 roku do 31 grudnia 1998 roku wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę na stanowisku technika elektroradiologii (dowód: zakres czynności k. 14 w aktach osobowych wnioskodawczyni).

Pracodawca wystawił świadectwo pracy z dnia 29 września 2006 roku, w którym zaświadczył, że odwołująca w okresie od dnia 9 maja 1983 roku do dnia 30 września 2006 roku wykonywała pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku starszego technika elektroradiologii (dowód: świadectwo pracy z dnia 29 września 2006 roku k. 10 akt kapitału początkowego).

W dniu 13 grudnia 2011 roku pracodawca wystawił skarżącej świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczył, że wykonywała pracę w okresach od 9 maja 1983 roku do 6 sierpnia 1995 roku

i od 4 listopada 1996 roku do 30 września 2006 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace narażające na działanie promieniowania jonizującego wykazane w Wykazie A XIV pod pozycją 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku na stanowisku starszego technika elektroradiologii wykonującego prace narażające na działanie promieniowania jonizującego wymienionego w Wykazie A dziale XIII pod pozycją 4 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia MZ i OS z dnia 12 lipca 1983 roku (dowód: świadectwo pracy wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 13 grudnia 2011 roku k. 17 akt emerytalnych).

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 roku poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawczynie należało rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawczynie posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawczynie ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 20 lat, i 27 lutego 2013 roku ukończyła 55 lat.

Stało się tak dlatego, że organ rentowy odliczył skarżącej od uznanego stażu pracy w szczególnych warunkach przypadającego w okresie zatrudnienia w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w P. od 9 maja 1983 roku, gdzie wnioskodawczynie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w szczególnych warunkach narażające na działanie promieniowania jonizującego wykazane w Wykazie A Dziale XIV pod poz. 4 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, okresy w których przebywała ona na zwolnieniach chorobowym w związku z zagrożeniem ciąży, a następnie na urlopie macierzyńskim od 6 sierpnia 1995 roku do 4 lipca 1996 roku.

Stanowisko organu rentowego jest błędne.

Podstawą prawną przyznania wnioskodawczyni prawa do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pod warunkiem spełnienia przesłanek do jej nabycia, za wyjątkiem wieku emerytalnego, w dniu 1 stycznia 1999r. Oznacza to, że do obliczenia stażu pracy w warunkach szczególnych stosuje się przepisy obowiązujące w dacie 1 stycznia 1999r., co wprost wynika z treści art. 184 ustęp 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl bowiem tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura, jeżeli **w dniu 1 stycznia 1999r.** osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze **wymaganym w przepisach dotychczasowych** do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet. O tym jakie okresy pracy zalicza się do pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Brzmienie tego przepisu zmieniło się w dniu 1 lipca 2004r. Wówczas do art. 32 ustawy został dodany ustęp 1a, zgodnie z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

- okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,
- okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego.

Zmiana brzmienia art. 32 ustawy z dnia 1 lipca 2004r. nie dotyczy jednak sposobu obliczania stażu pracy osób ubiegających się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy.

W stosunku bowiem do tych osób staż pracy w szczególnych warunkach ustala się na dzień 1 stycznia 1999r. według przepisów dotychczasowych, a zatem w ich brzmieniu w dniu 1 stycznia 1999r. W tej dacie art. 32 ustawy nie zawierał zapisu o nie uwzględnianiu do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Z tych względów okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego przypadające w trakcie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub charakterze, podlegają zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonym ubiegającym się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy także, gdy przypadają one po dniu 14 listopada 1991 roku.

Wzajemny stosunek art. 184 i 32 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS był wielokrotnie badany przez Sąd Najwyższy, który orzekł, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999r. okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach określonego w art. 184 ustawy wyklucza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a ustawy. Sąd Najwyższy uznał, że sytuacja osób wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opisywana w doktrynie jako ekspektatywa prawa podmiotowego, polega właśnie na spełnieniu się tylko części stanu faktycznego koniecznego do nabycia prawa, które poprzedza i zabezpiecza przyszłe prawo podmiotowe. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w warunkach szczególnych przed 1 stycznia 1999r.

W przepisie tym ustawodawca utrzymał sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten

– zdaniem Sądu Najwyższego - wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.) (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010r., II UK 313/09, OSNP 2011, nr 19-20 poz. 260, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011r. , I UK 12/11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012r. , I UK 367/11).

W świetle powyższych rozważań brak było podstaw do nie uwzględnienia przy obliczaniu szczególnego stażu pracy przez organ rentowy okresów niewykonywania przez skarżącą pracy po 14 listopada 1991 roku, za które otrzymała ona wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przypadających w okresie zatrudnienia w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w P., gdzie wykonywała pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 4 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów stanowiącym, że pracą w szczególnych warunkach są prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia.

Dodatkowo należy wskazać, że okres urlopu wychowawczego nie wlicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co podkreślił m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 maja 2013 roku w sprawie II UK 7/13. Także w wyroku z dnia 6 czerwca 2006 roku w sprawie I UK 338/05 Sąd Najwyższy podniósł, że do okresu pracy w szczególnym charakterze nie wlicza się okresu urlopu wychowawczego.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawczynie spełniła jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończyła 55 lat, jej łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 20 lat, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawczynie zasługuje na uwzględnienie.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Mając powyższe na uwadze o kosztach procesu, Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik tj. art. 98 k.p.c. zasądzać od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 360,00 złotych, na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).